

Årets gang i rovfuglenes verden

Tekst: Iben Hove Sørensen

Efterårets rovfugletræk er nu forbi. Har man oplevet en eller flere af de rigtig gode trækdage, kan man få fornemmelsen af, at næsten alle rovfuglene må være trukket sydpå. Der er dog stadig masser af rovfugle i Danmark, og mange af dem bliver hos os hele vinteren.

Ung havørn. Foto: Helge Sørensen.

NATUR/VILDTFORVALTNING: Alle-rede sidst i august kulminerer træk- ket af hvepsevåger, mens de gode træk- dage i september mange steder byder på flere hundrede spurvehøge. Okto- bers rovfugletræk domineres af mus- våger, og man kan være heldig at se flere tusind trækkende musvåger på en enkelt dag – i den sydøstlige del af landet ofte ledsaget af røde glenter, der trækker ind over landet fra Sverige.

Trækgæster i Europa og Afrika

Arter som hvepsevåge, hede- hø og lærkefalk yngler her i landet, men overvintrer i Afrika. Her lever de blandt andet af insekter vinteren igen- nem, mens de forbereder sig på den lange rejse nordpå til foråret. Fiskeør- nene og langt de fleste rørhøge for- svinder også fra de nordlige bredde- grader, men de overvintrer ofte lidt tættere på og kan blandt andet ses i landene ved Middelhavet.

Modsat kommer andre arter til nordfra. Hverken fjeldvåge eller dværgfalk yngler herhjemme, men kan iagttages her om vinteren. Antallet af blå kærhøg og vandrefalk, som begge er sjældne ynglefugle her i landet, øges også i vintermånederne, når fugle fra de nordiske lande gæster Danmark.

Baggrunden for rovfuglenes træk er ikke anderledes end hos alle de øvrige trækfugle; fordelene opvejer ganske enkelt ulemperne ved den lange flyve- tur. For de fleste trækfugle handler det om, at chancerne for både at over- leve vinteren og få unger på vingerne om sommeren optimeres ved at flyve mod henholdsvis syd og nord, når sæ- sonerne skifter.

Det skal altså kunne betale sig at flyve så langt hvert forår og efterår, hvis de regelmæssige flyveture skal fort- sætte. Og det kan det blandt andet for hvepsevågen, som er afhængig af hvepse og andre insekter året rundt. Til gengæld overvintrer rørhøgene i dag tættere på Danmark, end de har gjort tidligere, ganske som vi også ser det for rød glente. Det tyder på, at de har fået lettere ved at klare vinteren i Europa, hvilket sandsynligvis skyldes de var- mere vintre. Og så er der altså ikke læn- gere behov for at flyve helt til Afrika.

Kampen om føden

Får du jævnligt besøg af rovfugle, bor du formodentlig et sted, hvor der er ri- geligt med byttedyr. Hvad enten du selv har skabt de rette levevilkår eller blot er heldig, så skal du glæde dig

over det, når du ser rovfuglene flyve over landskabet. Rovfuglene forsvin- der nemlig, hvis fødetilgængeligheden falder i et område – og det er ofte et tegn på, at småfugle, mus og mark- vildt har det svært.

De fleste rovfugle jager alene, og de fokuserer som regel på byttedyr, som forekommer i rigelige mængder. Sær- ligt i ynglesæsonen, når ungerne skal opfostres, er en stabil fødemængde vigtig, men voksne fugle kan også have svært ved at overleve vinteren, hvis føde- tilgængeligheden svigter. Om somme- ren yngler småfuglene, og deres unger udgør et bugnende spisekammer for rovfuglene. Det samme gælder mus- ene, når betingelserne er gunstige.

Vinteren byder på et stort antal trækgæster, heriblandt vandfugle og drosler, som ofte færdes i store flokke. Disse gæstende fugleflokke hjælper havørne, vandrefalke og andre rov- fugle gennem vinteren, som regel sup- pleret af andre fødeemner. For eksem- pel nyder både havørne, musvåger og røde glenter godt af de fugle og patte- dyr, der i løbet af vinteren ender som ådsler i naturen. Musene er som regel vinteraktive, men i hårde vintre kan de gemme sig under sneen og dermed gøre livet surt for tårnfalkene. Netop derfor er tårnfalken en af de rovfugle, som i særlig grad påvirkes negativt af kolde vintre med is og sne.

Spurvehøgen klarer sig ofte ved at holde til i nærheden af småfuglenes stamsteder. Det kan være frustrere- rende, når spurvehøgen jager fugle ved foderbrættet, men samtidig er det et fascinerende indblik i naturens ver- den. Føler man sig skyldig over at have lokket de sultne småfugle til brættet, kan det måske hjælpe lidt at tænke på, at det stort set er umuligt at fodre spurvehøgen på anden vis.

De sociale rovfugle

I yngletiden er parrene territoriale, mens de ikkeynglende fugle ofte i hø- jere grad tolererer hinandens selskab. Det bemærkes især hos arter som hav- ørn og kongeørn, som normalt først yngler som tre- eller fireårige, idet de yngre fugle ofte optræder flere sam- men på de gode lokaliteter i passende afstand fra yngleparrenes territorier.

Nogle rovfugle er særdeles sociale i vinterhalvåret og danner ved mørkets frembrud store flokke, som overnatter samlet. Selvom de i løbet af dagen jager enkeltvis, kan hundredvis af hede- høge ses gå til fælles overnatning på de

vestafrikanske overvintringslokalitet- er, mens arter som aftenfalk og lille tårnfalk (en lillesøster til vores hjem- lige tårnfalk) i det sydlige Afrika kan ses i flokke på over 10.000 individer!

Også indenfor Europas grænser går rovfuglene til fælles overnatning. I Spanien kan det opleves, hvordan flere hundrede rørhøge ved solned- gang dumper ned side ved side i en rørskov, og herhjemme ses flokke på næsten 100 røde glenter gå til ro i træ- erne på udvalgte lokaliteter. Ligeledes finder mindre flokke af blå kærhøg ofte sammen i danske moseområder, når aftenen falder på.

Rovfuglenes sociale væsen viser sig allerede på trækket, hvor de også af og til samles ved sikre overnatningsplad- ser. De store flokke, som passerer trækstederne i dagtimerne, følges dog sjældent ad med vilje. De er blot be- gyndt dagens flyvetur på cirka samme tidspunkt, eller de har måttet vente på de samme gunstige betingelser for at krydse forhindringer som havstræk- ninger eller bjergkæder undervejs. Dårligt vejr ved Gibraltar kan for ek- sempel virke som en midlertidig prop i fugletrækket.

ih@jaegerne.dk

Fælles om rovfuglene

Vi skal passe bedre på de danske rovfugle. Derfor er DOF og Danmarks Jægerforbund (DJ) gået sammen om projektet ”Fælles fokus på de danske rovfugle”.

Misforståelser og manglende viden har i mange år resulteret i gentagne eksempler på drab på rovfugle i Dan- mark. Ved fælles hjælp vil DOF og DJ nu komme misforståelserne til livs gennem formidling om rovfuglenes biologi og rolle i naturen.

Projektet er støttet af 15. Juni Fonden og løber frem til november 2022.

Læs mere om projektet på kortlink.dk/2gqdm

eller scan QR koden her:

